

'Hitler byl gentleman, Polsko über alles!' Poláky šokovala reportáž zevnitř neonacistické scény

Autor Filip Harzer
25.01.2018

iROZHLAS

Tajný lesní obřad k uctění narozenin Adolfa Hitlera, obří hákový kříž, uniformy SS i dort se sušenkami ve tvaru svastiky. Tak vypadá neonacistická scéna v Polsku - v zemi, kterou druhá světová válka zasáhla jako málokterou v Evropě. Polskou společností teď otřásla investigativní reportáž, která odhalila fungování neonacistických spolků a dokázala jejich propojení s nejvyššími patry politiky.

Reportéři investigativního pořadu televize TVN Superwizjer pronikli přímo do jedné z neonacistických skupin „Hrdosti a nové doby“, v polštině Duma i nowoczesność (DiN). To je oficiálně obecně prospěšná společnost, které mohou lidé přispívat na chod odpisem z daní. Funguje od roku 2014.

K natáčení používali skryté kamery a mobilní telefony.

Bizarní lesní obřad

Reportéři zaznamenali hajlování na koncertech „národovců“ i tajný obřad, který vedení DiN pořádalo v lese ve Slezsku nedaleko českých hranic. Nechyběli na něm neonacisté v uniformách SS a Wehrmachtu, hajlování, obří planoucí svastika a Hitlerova busta.

Organizace Nikdy víc vznikla v roce 1996. Monitoruje projevy rasismu a xenofobie, bojuje proti diskriminaci. Za více než 20 let své činnosti si vybudovalo renomé v Evropě, při své návštěvě Polska sdružení ocenil i tehdejší americký prezident Barack Obama. Sdružení každý rok vydává Hnědou knihu, která monitoruje projevy nacismu a fašismu a rasisticky motivované útoky. Stanisław Czerzak, se kterým server iROZHLAS.cz mluvil, je dlouhodobým spolupracovníkem organizace.

„Práce redaktorů si velmi vážím, infiltrovat se do toho prostředí je velmi komplikovaná věc, téměř nemožná, protože je to uzavřené prostředí, takže to, že se reportérům podařilo využít nepozornosti polských neonacistů, to je obdivuhodná věc. Jsou velmi, velmi stateční. Tohle mají dělat tajné služby,“ řekl serveru iROZHLAS.cz Stanisław Czerzak, spolupracovník polské organizace Nikdy víc, která už déle než dvacet let monitoruje projevy nacismu, fašismu a rasismu. (Viz box vpravo.)

'Hitler byl skutečný gentleman'

Polští neonacisté při obřadu oslavili 128. výročí Hitlerových narozenin. „Adolf Hitler – jeden z nejlepších stratégů, vůdců a myslitelů všech dob. Měl vizi sjednocení národa. Vizi založenou na hrdosti, cti a oddanosti,“ připíjeli si přítomní.

„Hitler byl skutečný gentleman, fascinoval ženy a děti ho milovaly. Byl velmi čestný člověk. Nikdy neklel a nepovoloval neslušné chování.“

„Hitler byl skutečný gentleman, fascinoval ženy a děti ho milovaly. Byl velmi čestný člověk. Nikdy neklel a nepovoloval neslušné chování. NSDAP pod Hitlerovým vedením propagovala rodinné hodnoty, mateřství, otcovství, úctu a čest,“ prohlašuje dál muž v uniformě SS, vůdce skupiny Mateusz S.

Ten není polským tajným službám neznámý. V roce 2007 byl vyšetřován kvůli plánování bombového útoku, nic mu ale nebylo prokázáno.

Horník ze Slezska vystupující pod pseudonymem Šitas měl problémy se zákonem i letos, kdy byl obviněn z podněcování nenávisti a propagování

Inciativa poslance Winnického

Prokuratura stíhání Šitase zastavila po intervenci poslance Roberta Winnického u ministerstva spravedlnosti.

Winnicki byl do Sejmu zvolen v roce 2015 za Národní hnutí na kandidátce hnutí Kukiz. S DiN ho spojuje osoba poslaneckého asistenta Jacka Lanuszného, který donedávna byl zároveň místopředsedou DiN.

Lanuszny byl také loni v listopadu organizátorem protestu národovců, na kterém demonstranti symbolicky pověsili na oprátky europoslance, kteří hlasovali v Evropském parlamentu pro rezoluci vyjadřující znepokojení nad stavem právního státu v Polsku.

Po odvysílání reportáže se poslanec Winnicki od Hrdosti a nové doby distancoval, stejně tak jeho asistent, který ze spolku odešel. „Jsme v šoku, to není jen materiál pro prokuraturu, ale i pro psychiatra,“ napsal Winnicki o záběrech neonacistů.

Televizi pak nařkl z účelového vyrábění materiálu a načasování. K tomu se připojili i někteří pravicoví komentátoři. Soukromou televizi TVN dlouhodobě kritizují za liberalismus, neobjektivitu a zaujatost proti současné vládě hodnotově konzervativní strany Právo a spravedlnost.

Ví, s kým spolupracuje

Podle Stanisława Czerczaka z organizace Nikdy víc je Winnického deklarace čistě účelová, skupiny jsou podle něj navzájem silně provázané. „Jsem na sto procent přesvědčený o tom, že poslanec Winnicki dokonale ví, s kým spolupracuje, leda že by to byl až takový hlupák, ale to on není. Je to člověk, který by neměl být v Sejmu. Dokonale ví, jak to hnutí v Polsku vypadá,“ míní.

Na propojení poukazuje i autor reportáže TVN Bertold Kittel. „Byli jsme také na nejvýznamnějším národoveckém hudebním festivalu. Zaznamenali jsme tam mnoho lidí, kteří se zdravili nacistickým pozdravem. Mateusz S., lídr sdružení DiN, které festival organizačně podporovalo, pochodoval v tričku se symboly třetí říše,“ přiblížil pro iROZHLAS.cz Kittel.

Festival s příznačným názvem „Orlí hnízdo“, který je přes další organizace spojen i s Winnického Národním hnutím, už na webu avizoval, že podá na novináře za „dezinterpretaci“ trestní oznámení.

Aktivista Czerczak, který posledních dvacet let bojuje proti projevům nenávisti a totalitárních ideologií zároveň upozorňuje, že předseda Národního hnutí Robert Winnicki byl jedním z organizátorů loňského Pochodu nezávislosti. V tom šlo na státní svátek 11. listopadu na 60 tisíc lidí. Kromě rodin s dětmi v něm pochodovali i extremisté s rasistickými, antisemitskými a nenávisťnými hesly.

V Polsku není místo pro totalitarismy

Reportáž TVN spustila lavinu reakcí na sociálních sítích, o tématu se má diskutovat i v Parlamentu. Propagaci totalitárních ideologií v neděli odsoudil premiér Mateusz Morawiecki ze strany Právo a spravedlnost i nový ministr vnitra Joachim Brudziński.

„Propagování fašismu nebo jiných totalitarismů je nejen protiprávní, je především pošlapáváním paměti našich předků a jejich hrdinného úsilí ve válce za spravedlivé Polsko volné od nenávisti. Podobné chování a používání symbolů je nepřijatelné,“ napsal premiér na twitteru.

Ministr spravedlnosti a zároveň generální prokurátor Zbigniew Ziobro pak inicioval zahájení vyšetřování spolku Hrdost a nová doba. Pět členů organizace, včetně jejího šéfa Mateusze S., pak v úterý zadržela tajná služba.

„Nepochyboval jsem o tom, že materiál, který jsme natočili, vyvolá reakce, ale pozitivně mě překvapila míra toho pobouření,“ řekl v rozhovoru pro iROZHLAS.cz autor reportáže Bertold Kittel.

Investigativní reportér TVN dodal, že tajná služba ABW získala důkazy právě z jeho reportáže. S policií tým ale dříve nespolečně pracoval. „Nespolečně jsme. Byli jsme si vědomi toho, že situace je spojená s rizikem, ale rozhodli jsme se ho podstoupit ve veřejném zájmu. ABW získala důkazy o trestné činnosti právě z naší reportáže.“

Je to hanba Polska a vaše vina!

Opozice vládu tvrdě kritizuje za ignorování nárůstu extremistických postojů ve společnosti a podporování nacionalistických organizací.

„Je to hanba Polska, hanba našeho vzdělávacího systému a také politického systému. Poslední dva roky jsou lidé z těchto organizací hýčkaní současnou vládou,“ prohlásil poslanec Občanské platformy Borys Budka.

Široce kritizovaný byl například krok vlády Beaty Szydlové z Práva a spravedlnosti v květnu 2016. Kabinet tehdy rozpustil Radu pro prevenci rasové diskriminace, xenofobie a s tím spojené netolerance.

„Ze škol také stáhli učebnice o boji s nenávistí, na jejímž vydávání se naše organizace ‚Nikdy víc‘ podílela. Prostě prohlásili, že v Polsku tenhle problém neexistuje a že ani není potřeba, aby se školili třeba policisté v této oblasti.“ Stanisław Czerczak (spolupracovník organizace Nikdy víc)

„Ze škol také stáhli učebnice o boji s nenávistí, na jejímž vydávání se naše organizace ‚Nikdy víc‘ podílela. Prostě prohlásili, že v Polsku tenhle problém neexistuje a že ani není potřeba, aby se školili třeba policisté v této oblasti,“ vysvětluje Czerczak.

'Děkujeme za reklamu'

Sama organizace „Hrdost a nová doba“ na webu a sociálních sítích poděkovala televizi TVN za reklamu.

„Otázkou je, zda to neskončí tím, že se prohlásí, že Národní hnutí s poslancem Winnickým za nic nemůže, protože DiN je malá okrajová skupina, která si tam někde jí dort se svastikou ze sušenek,“ řekl serveru iROZHLAS.cz Stanisław Czerczak. „My to budeme velmi bedlivě sledovat,“ dodává za organizaci Nikdy víc.

Hořící svastiku už prokuratura řešila na konci roku 2016 v Bělostoku na severovýchodě Polska. Členové organizace „Nacionalistické sdružení Zadruga“ v lese s polskými vlajkami, prapory s orlem a sekyrkou a pochodněmi v bílých košilích zapálili dřevěnou svastiku. Vyšetřovatelé nakonec dospěli k názoru, že nepálili při obřadu hákový kříž, nýbrž pohanský symbol svargu.

https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/polsko-neonacismus-adolf-hitler-ss-extremismus-slezsko-investigativni-reportaz_1801250630_baf